

AB Skånska Dagbladets

remissvar över Medieutredningen (SOU 2016:80)

Sammanfattning

Mediebranschen, i synnerhet tidningsbranschen, upplever större utmaningar än någonsin tidigare i modern tid. Konkurrensen om annonsintäkter är hårdare än förr med fler aktörer som slåss om reklamkakan - förutom prenumererade tidningar, gratistidningar, direktreklam, kommersiell radio- och TV och internet (företags egna sites för marknadsföring och webbförsäljning, Facebook, Google, Blocket). Dessutom faller upplageintäkterna samtidigt som kostnaderna ökar, i synnerhet för distributionen.

För AB Skånska Dagbladet tillkommer den förändring som skett av driftsstödet där tidningen Skånska Dagbladet fått anpassa sig till ett presstöd som minskat från ungefär 65 miljoner till drygt 19 miljoner, vilket lett till en rad år med stora ekonomiska förluster. Det gör att företagets ekonomi är ytterst skör och inte tål några förändringar av det totala stödet. Däremot kan vi se att ett annorlunda konstruerat mediestöd kan ge förutsättningar för fortsatt tidningsutgivning och nyhetsförmedling samt motverka att kommuner hamnar i medieskugga. Men vi kan inte se att det är möjligt om det samlade mediestödet sprids ut på många fler aktörer och därmed urholkar det stöd som idag utgår till tidningar som får statligt driftsstöd. Däremot anser vi att det finns skäl som talar för att även en del förstetidningar skall kunna få mediestöd eftersom även denna grupp av tidningar i dag har stora lönsamhetsproblem. Men det kräver en kraftig real ökning av tilldelade medel för mediestöd.

Medieutredningen har en defaitistisk syn på papperstidningar. Den skriver att ”Pappersutgivningen torde upphöra inom en överskådlig tid, troligen via inledande frekvensnedgångar, en del aktörer sneglar mot en övergång till en gratismodell.” Vi vänder oss starkt mot det synsättet. Den prenumererade dagstidningen har förutsättningar att finnas kvar långsiktigt, men avgörandet ligger i att statsmakterna för en mediepolitik som stöttar, inte försämrar förutsättningarna för tidningsföretagen.

Tidningar som gör skillnad

AB Skånska Dagbladet ger ut de prenumererade dagstidningarna Skånska Dagbladet, SKD, samt Norra Skåne, NSK. Dessutom utges en månatlig gratistidning Mycket mer av reportagekaraktär i Skånska Dagbladets utgivningsområde. Bägge dagstidningarna har också närvaro på nätet: skd.se samt norraskåne.se.

Tidningarna har en ytterst stor betydelse för den dagliga nyhetsrapporteringen i större delen av Skånes geografiska utbredningsområde.

- SKD och NSK har daglig bevakning i 16 av Skånes 33 kommuner. Det motsvarar 62% av Skånes befolkning och 65% av Skånes yta.
- SKD och NSK bevakar dagligen kommuner med 804 897 invånare. Det motsvarar Stockholms kommuns befolkning, men på en yta som är 44 gånger så stor som Stockholm.
- I 13 av de 16 kommunerna är medelinkomsten lägre än i riket.
- Av de 5 kommuner där SKD och NSK är förstetidning är medelinkomsterna i samtliga 5 lägre än medelinkomsten i riket, med upp till 12% lägre inkomster.

Det finns i debatten om dagstidningarnas situation en farlig mytbildning där de beskrivs som överspelade av utvecklingen. Sanningen är att räckvidden fortfarande är betydande för papperstidningen och den samlade räckvidden för papperstidningen och webb-publicationerna är högre än den någonsin var för enbart de tryckta dagstidningarna.

TS-upplagorna för Skånska Dagbladet och Norra Skåne var 2016 21.400 respektive 14.100. Räckvidden på vardagar för Skånska Dagbladet 2016 var 63.000 läsare enligt Orvesto konsument och för Norra Skåne dagligen 40.000.

För Skånska Dagbladet och Norra Skåne gäller följande digitala räckvidder mätt via KIA Index snitt för unika besökare vecka 1-9 i år (veckosnitt 2016):

Skånskan.se Total: 186 918 (141 088)

varav mobil: 117 607 (80 390)

varav webb: 69 311 (60 698)

Norraskåne.se Total: 48 680 (49 993)

varav mobil: 26 602 (27 302)

varav webb: 22 078 (22 691)

Medelåldern på tidningsprenumeranter är i dag relativt hög. Men den sammantagna läsningen av print, desktop och mobil gör att tidningars innehåll ändå når ut i stor utsträckning till yngre och medelålders läsare. Därför vänder vi oss mot vad vi ser som Medieutredningens förenklade bild av generationsklyftan när det gäller tidningsläsning. Dagspressens problem visavi yngre personer handlar främst om betalningsviljan, inte om viljan att läsa tidningar.

Stor risk för medieskugga

Det är obestridligt så att Skånska Dagbladet och Norra Skåne fyller en mycket central uppgift för nyhetsbevakningen i tidningarnas utgivningsområde. Den rollen omfattar dessutom fler än läsarna av tidningarna eftersom public service tv och radio använder Skånska Dagbladet och Norra Skåne som nyhetskälla. Utgivningsområdet omfattar många små kommuner i Skåne med ett mycket svagt affärsliv, en sviktande detaljhandel och därmed dålig bärkraft för tidningsutgivning. Därför är spridningsområdet troligen rätt ointressant för angränsande tidningar. Om Skånska Dagbladet och Norra Skåne inte skulle kunna ges ut blir effekten med stor sannolikhet att många kommuner hamnar i medieskugga.

I den allmänna debatten och även i Medieutredningen finns det en tro på att det runt hörnet finns nya aktörer som skulle kunna ta vid om den lokala nyhetsförmedlingen inte sker via traditionella dagstidningar. I Skåne finns några sådana lokala sidor. Den vad vi kunnat utröna mest framgångsrika lokala skånska nyhetssiten har 81 unika besökare och är därmed närmast försumbar som nyhetsförmedlare.

Ägarbild

AB Skånska Dagbladet är ett av få tidningsföretag i landet som idag har ett lokalt ägande och är fristående från de stora tidningskoncernerna som dominerar den svenska tidningsmarknaden. Ägandet sker genom Skånska Tidningsföreningen som har cirka 300 andelsägare. Därmed bidrar det lokala ägandet till mångald i ett tidningssverige som i övrigt alltmer präglas av lokala monopol och en ägarmässig oligopolsituation. Det borde vara ett samhällsintresse att motverka ytterligare ägarkoncentration på medieområdet.

Ständiga förändringar av stödet

AB Skånska Dagbladet har under lång tid tvingats anpassa sig till ständiga förändringar av presstödet samtidigt som upplagorna och annonsintäkterna har minskat.

Det har sammantaget tvingat företaget att genomföra omfattande besparingar i flera omgångar.

Skånska Dagbladet hade som mest 65 miljoner kronor i stöd och efter att storstadsstödet har upphört landar stödet på strax under 20 miljoner. Med start 2017 tvingades företaget att minska från 7 till 6 dagars utgivning för att kunna hantera den senaste minskningen av stödet.

Det är i skenet av detta som osäkerheten kring det nya mediestödet innebär ytterligare en påfrestning. För att kunna överleva behöver Skånska Dagbladet veta vilka spelregler som gäller. Därför föreslår AB Skånska Dagbladet att de nuvarande stödmottagarna åtminstone ska vara garanterade stöd på den nuvarande nivån fram till 2020.

Förslaget saknar förutsägbarhet

Ett stort problem med förslaget till nytt mediestöd är att det saknar förutsägbarhet, vilket gör det extremt svårt för ett tidningsföretag att planera på såväl kort som lång sikt.

Skånska Dagbladet skulle, utifrån regelverket och tidningens nuvarande kostnadsbild, kunna få maximalt 25 miljoner i mediestöd. Samtidigt skulle Norra Skåne kunna få maximalt 15 miljoner kronor i mediestöd.

Det finns dock ingen skrivning om lägsta möjliga stödnivå. Det enda som framgår av förslaget är att Skånska Dagbladets nuvarande presstödet vid en eventuell minskning i så fall skulle få det reducerat successivt under en övergångsperiod.

AB Skånska Dagbladet kommer alltså inte att kunna veta om företagets totala stöd ökar, blir oförändrat eller minskar, även om det går att förutsätta att tidningen Skånska Dagbladet fortfarande kommer att få stöd. Däremot kan AB Skånska Dagbladet inte säkert veta om det utgår stöd till Norra Skåne och i så fall hur mycket.

Det går inte att planera en verksamhet utifrån dessa premisser. En skillnad på 20 miljoner innebär i runda tal en skillnad på 40 anställda. Det krävs en extremt god framförhållning för att kunna hantera den typen av förändringar. Däremot menar vi att den av Medieutredningen föreslagna stödtrappan kan fungera för att värna stödtidningars nyhetsförmedling och spridning om tillräckliga medel tillförs för att garantera stödnivåerna i förhållande till de årliga rörelsekostnaderna.

Som en följd av att det så kallade storstadsstödet har upphört har Skånska Dagbladet från 2017 tvingats att minska utgivningsfrekvensen från 7 till 6 dagar. Orsaken till det är att stödmodellen missgynnar tidningar med många utgivningsdagar och stor upplaga i förhållande till tidningar med få utgivningsdagar och liten upplaga. Stödet per tidning är upp till tio gånger större per exemplar för de små endagstidningarna. I det avseendet är Medieutredningens förslag mer rättvist.

Stöd till förstatidningar

AB Skånska Dagbladet ser positivt på att även förstatidningar med sviktande lönsamhet föreslås få mediestöd.

Det måste dock finnas begränsningar som innebär att stödet inte ges till företag som går med betydande vinst och som har en dominerande ställning på marknaden. Annars är risken att de största företagen med hjälp av statligt stöd slår undan benen för mindre aktörer. Dessutom måste ett stöd för förstatidningar bygga på att nya medel tillförs stödssystemet för medier, eftersom annars andratidningars existens hotas.

Mediestöd en rättighet

Det nuvarande presstödet är utformat som en rättighet där stödet utgår till tidningar som uppfyller stödvillkoren. Det är viktigt att även ett framtida mediestöd har denna karaktär för att stödnivån skall vara möjlig att arbeta med för ett stödberoende medieföretags ekonomiska planering. Stödet bör dessutom vara utformat så att det är kopplat till antalet betalande läsare oavsett om det är betalning för printprodukter eller digitala produkter.

Produktionsstöd till underbevakade områden

AB Skånska Dagbladet ser positivt på förslaget till stöd för bevakning av underbevakade områden.

Skrivningarna är dock vaga och även i denna del brister förslaget i förutsägbarhet.

Vi ska ta ett konkret exempel. Norra Skåne och konkurrenttidningen Helsingborgs Dagblad har båda haft lokalredaktioner i den lilla kommunen Perstorp, som dessvärre är av begränsat kommersiellt intresse.

Frågan är vad som händer om båda tidningarna begär att få produktionsstöd till att starta en redaktion där. Kommer båda tidningarna att få stöd eller bara den ena. AB Skånska Dagbladet och Helsingborgs Dagblad skulle kanske kunna enas om att gemensamt söka stöd för bevakning av Perstorp, men då måste det framgå att den typen av initiativ välkomnas och att man kan förvänta sig stöd. Det finns inte och kommer sannolikt aldrig att finnas ett kommersiellt underlag för att bedriva en regelbunden bevakning av Perstorp.

Digital publicering kan inte bära omfattande lokal journalistik

AB Skånska Dagbladet har en digital närvaro i likhet med andra tidningskoncerner även om resurserna är begränsade med tanke på företagets storlek och nivån på de digitala intäkterna. Hittills har vägvalet varit att inte ha några betaltjänster för läsarna eftersom strategin byggt på att det är lättare få annonsintäkter än läsarintäkter. Den slutsats vi kunnat dra efter mångårig erfarenhet är att digitala intäkter inte är möjliga att få i en sådan omfattning att utgivningen på papper kan fasa ut. Prenumeranterna älskar sin papperstidning. Långsiktigt ser vi inte att ens generationsväxlingen i befolkningen kommer att i grunden ändra det förhållandet. Därför ser vi publiceringen på nätet och de intäkter som det kan generera främst som komplement till huvudprodukten.

Presstödskommitténs förslag

Medieutredningen tog vid efter kritik mot Presstödskommitténs förslag. De två utredningarna har utmynnat i rätt väsensskilda förslag. Även om vi nu framför synpunkter på Medieutredningen vill vi erinra om vår grundständpunkt vad gäller Presstödskommitténs förslag. En grundläggande svaghet i det förslaget var den stora överkompensationen av lågfrekventa tidningars samlade upplagor i förhållande till högfrekventa tidningar. Stimulansen i det föreslagna stödet för en sexdagstidning att hålla uppe upplagan eller öka den var ytterst blygsamt, vilket är presspolitiskt obegripligt.

Förutsägbarhet

Utgivning av dagstidningar är omfattande kommersiell företagsverksamhet. Villkoren för verksamheten styrs av rader av avtal som anställningsavtal med som längst 14 månaders uppsägningstid för journalister, fleråriga tryckeri- och distributionsavtal, it-avtal etcetera. Det gör att förändringar av mediestöd måste beslutas i mycket god tid före ett ikraftträdande. Därför vill vi med stor tydlighet understryka att alla ekonomiska försämringar som kan ske för det utgående stödet för tidningen Skånska Dagbladet måste ge tid för omställning under en så lång tidsperiod som möjligt eftersom de anpassningsåtgärder som krävs blir omfattande och t.ex kan kräva uppsägningar av och omförhandlingar av avtal.

Distributionsstödet

Statens stöd till tidningars distribution har fungerat väl och lett till konstruktiv samverkan på distributionsområdet mellan tidningsföretag som konkurrerar via det journalistiska innehållet. Vi tillstyrker att distributionsstödet utgår framgent. Att ekonomiskt utöka distributionsstödet skulle gagna fortsatt tidningsutgivning eftersom distributionen utgör en allt större andel av tidningsföretagens kostnader. För Skånska Dagbladet och Norra Skåne är distributionskostnaderna högre än de totala redaktionella kostnaderna.

Mediestödet i förhållande till anslaget till public service

Anslaget till presstödet uppgår under 2017 till 567,1 miljoner kronor, men den preliminära utbetalningen för 2016 blev endast 446,9 miljoner.

Medieutredningen föreslår att mediestödet ska tillföras 50 miljoner kronor årligen under tre år, vilket skulle innebära att man landar på 717,1 miljoner under 2020. Till saken hör att det inte finns några beslut om stöd på denna nivå.

Samtidigt uppgår anslaget till public service – alltså Sveriges Television, Sveriges Radio och Sveriges Utbildningsradio – till hela 8,2 miljarder kronor.

Detta i en tid när public service i allt större utsträckning har börjat konkurrera med dagstidningarna om publicering av lokalt nyhetsmaterial på internet. Sveriges Radios och Sveriges Televisions omfattande publicering av nyhetsmaterial på nätet innebär att dagstidningarnas möjligheter att ta betalt för detta material försämras avsevärt.

Trots upprepade propåer från dagstidningsföretagen har medieutredningen vägrat att ta hänsyn till denna uppenbara snedfördelning av resurserna.

I Storbritannien har public service-bolaget BBC beslutat att med start 2017 årligen satsa 8 miljoner pund, motsvarande 95 miljoner kronor, till att betala för 150 journalister som är anställda av lokala tidningsföretag. Dessa journalister ska leverera material både till BBC och det egna företaget. En motsvarande modell vore önskvärd i Sverige, så att public service samarbetar med dagstidningsföretagen istället för att hjälpa till att slå undan benen för dem.

Ny finansiering av mediestöd

I en promemoria från Medieutredningen till regeringen (Ku 2015:01) föreslås att en utredning sker om en sammanslagning av de tre public-service-bolagen. Detta borde kunna leda till stora effektiviserings- och samordningsvinster. Enligt AB Skånska Dagbladets uppfattning är det en lämplig väg för att delfinansiera ytterligare medel till stöd för privata medieföretag. Oavsett om den lösningen väljs tillstyrks förslaget om att tillsätta en särskild Mediefinansieringsutredning.

